

MINISTERSTVO FINANCÍ

odbor Vnější vztahy a komunikace

PID: MFCRFXKLYE

Č. j.: MF-24144/2025/74-4

Praha 16. 5. 2025

Poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím

Vážený pane,

Ministerstvu financí byla dne 1. května 2025 doručena Vaše žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Vaše žádost je formulována takto:

Věc: Žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve věci hospodaření státu a jeho odolnosti vůči výkyvům

Vážený pane ministře financí,

obracím se na Vás v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a žádám o poskytnutí informací týkajících se hospodaření státu a jeho schopnosti zvládat ekonomické výkyvy v porovnání s finančními dopady, které podobné události způsobují v rozpočtech běžných rodin.

Konkrétně žádám o odpovědi na následující otázky:

- 1. Mechanismus hospodaření státu: Jakým způsobem stát vytváří a spravuje své finanční rezervy pro případ neočekávaných výdajů či poklesu příjmů? Jaké procento ročního státního rozpočtu tvoří tyto rezervy a jaká je jejich struktura?*
- 2. Odolnost vůči běžným výkyvům: Běžné rodiny v České republice se často potýkají s výpadky příjmu způsobenými událostmi jako je onemocnění zaměstnance (a s tím spojená nemocenská), čerpání ošetřovného na nemocné dítě, nutnost péče o staršího rodinného příslušníka, nebo snížení příjmu v souvislosti s nástupem na mateřskou/rodičovskou dovolenou. Tyto výpadky mohou pro rodinný rozpočet znamenat snížení ročního příjmu o několik i více procent - například i 20% ročního příjmu rodiny v případě narození dítěte. Jak státní rozpočet reaguje na podobně procentuálně vyjádřené výkyvy na straně příjmů nebo nutných výdajů (například neočekávané výdaje v oblasti zdravotnictví, sociálních služeb, havárie typu benzen u Bečvy, povodně...apod.)?*

3. *Porovnání s rodinnými rozpočty: Proč se i relativně malé procentuální navýšení výdajů v některých oblastech státního rozpočtu (například navýšení o 1 % HDP na zbrojení) jeví jako významný problém, zatímco běžné rodiny musí zvládat mnohem větší procentuální výkyvy ve svých příjmech v důsledku výše zmíněných životních situací?*
4. *Vnímání hospodářského poklesu: Proč je pokles hospodářského růstu státu například o 1 % vnímán jako "hrůzný propad" ohrožující snad chod celého státu, když mnoho rodin čelí mnohem větším procentuálním propadům svých příjmů bez přímé a okamžité pomoci státu v podobném rozsahu?*
5. *Zajištění stability: Jaké konkrétní mechanismy stát využívá k zajištění finanční stability vlastních rozpočtových výkyvů, tak aby neprohluboval zadlužení státu?*

K Vaší žádosti Vám Ministerstvo financí sděluje následující:

V první řadě Vás Ministerstvo financí upozorňuje, že podle § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb. platí, že *povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací*. Zodpovězení dotazů typu „proč se určitá skutečnost jeví jako problém“ je proto povinný subjekt v souladu s § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb. oprávněn odmítnout. V posuzovaném případě se však Ministerstvo financí nad rámec svých zákonných povinností níže vyjadřuje ke všem Vaším dotazům:

Co se týče bodu 1. Vaší žádosti, Ministerstvo financí Vám sděluje, že podle § 27 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, platí, že *pro zajištění rozpočtového hospodaření se ke krytí nezbytných, avšak v zákoně o státním rozpočtu neobsažených výdajů vytváří ve státním rozpočtu vládní rozpočtová rezerva. Vládní rozpočtová rezerva se tvoří nejméně ve výši 0,3 % výdajů státního rozpočtu na příslušný rozpočtový rok*.

Pro úplnost lze uvést, že každá kapitola státního rozpočtu pak spravuje svoje finanční prostředky a může v rámci těchto prostředků vytvářet i svoje interní rezervy. Vzhledem k tomu, že státní rozpočet je schvalován formou zákona, lze zásadní změny v rozpočtu provést pouze prostřednictvím novel zákona o státním rozpočtu.

Co se týče bodu 2. Vaší žádosti, Ministerstvo financí uvádí, že schválený státní rozpočet na rok 2025 s příjmy ve výši 2 086,08 mld. Kč a výdaji ve výši 2 327,08 mld. Kč. zohledňuje celkovou rozpočtovou situaci a nelze ho jednoduše srovnávat s rodinnými rozpočty, případně výpadky těchto rodinných rozpočtů. Pro řešení drobných výkyvů lze využít výše popsané rezervy. Situace s dopady více než 400 mld. Kč nárazově by pravděpodobně znamenaly schodek státního rozpočtu, jako tomu bylo např. v letech covidové pandemie.

Co se týče bodu 3. Vaší žádosti, Ministerstvo financí Vám sděluje, že nominální HDP je dle dubnové makroekonomické predikce ve výši 8 391 mld. Kč, pro navýšení 1 % HDP je pak třeba nalézt dodatečných 83,91 mld. Kč. Zásadní v celé rozpočtové problematice je velké procento mandatorních výdajů, tj. výdajů, které je nezbytné

uhradit (např. důchody a sociální dávky, platy učitelů, odvody za státní pojištění do zdravotního pojištění apod.). V případě potřeby zajistit růst výdajů (stejně tak i řešit nenadálý pokles příjmů) je prostor v nemandatorní části velmi omezený.

Co se týče bodu 4. Vaší žádosti, Ministerstvo financí uvádí, že vnímání dopadů snižování, anebo zvyšování HDP je třeba vždy řešit v kontextu celkové situace a dalších ukazatelů. Pokud by například klesal HDP ČR nejméně ze všech států Evropské unie, tak by pravděpodobně nebyl tento pokles hodnocen znepokojivě. O zásadní problém by nešlo rovněž v případě, pokud by se jednalo o jednorázový pokles, ale do budoucna by byl predikován růst HDP, či pokud by důvody poklesu pominuly a byly jasně vysvětleny. Problémem by však mohla být situace, kdy by se očekával dlouhodobý pokles HDP, což by znamenalo zaostávání ČR v poměru k ostatním státům. Očekávání do budoucna jsou tedy v této souvislosti velmi důležitá.

Co se týče bodu 5. Vaší žádosti, Ministerstvo financí Vám sděluje, že obecně pro výkyvy v rozpočtu v rámci daného roku lze využít vládní rozpočtovou rezervu, rezervy kapitál napříč státním rozpočtem, případně je možno schválit novelu zákona o státním rozpočtu. V případě dlouhodobějších negativních výhledů je pak nezbytné hledat úspory na straně výdajů, případně zvyšovat příjmy. Tyto úpravy jsou ve většině případů spojeny s nezbytností realizovat změny zákonů, případně schvalovat zákony nové.

S pozdravem